

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

УДК 327(7/8):061.1ЄС

Н.В. Балюк

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ СПІВРОБІТНИЦТВА ЄС ТА ЛАКБ

У статті розглядається ряд міжнародно-правових механізмів та інституційних основ міжрегіонального співробітництва Європейського Союзу з регіоном Латинської Америки та Карибського басейну. Автор детально аналізує міжрегіональні саміти, видані декларації, підписані договори та інституції, які відповідають за втілення спільних програм, на основі комплексного вивчення первинних документальних джерел та наукових доробок.

Ключові слова: співробітництво, Європейський Союз, Латинська Америка, Карибський басейн, саміт, міжпарламентське співробітництво.

Актуальність теми. Розвиток сучасного світу характеризується загальносвітовими процесами інтеграції та глобалізації. Одним з наслідків розгортання процесу світової глобалізації є дедалі більше розмивання різниці між рівнями світової системи – міжнародним, регіональним, та національним. Актори міжнародних відносин намагаються балансувати між інтеграцією до світового економічного та політичного простору та побудовою сильного регіонального простору шляхом інтеграційних ініціатив. Посилена взаємозалежність інтересів суб'єктів міжнародних відносин в період останнього десятиріччя ХХ та початку ХХІ століття обумовлюють поглиблення міжрегіонального співробітництва. Міжрегіональне співробітництво дозволяє навіть віддаленим регіонам ефективно взаємодіяти у різних сферах. Аналіз еволюції таких інструментів міжрегіонального діалогу ЄС – ЛАКБ як саміти, міжпарламентські групи, форуми та угоди, стратегії, регіональні та національні програми є актуальним з точки зору можливості їх використання Україною при побудові та розвитку відносин з іншими регіонами.

Дослідження має на меті проаналізувати процес становлення та ефективність міжнародно-правових та інституційних основ міжрегіонального співробітництва ЄС та ЛАКБ. Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань: дослідити створення договірно-правової бази та формування головних інструментів політичного, торговельно-економічного і інвестиційного співробітництва ЄС-ЛАКБ; простежити еволюцію механізмів міжрегіонального співробітництва ЄС-ЛАКБ та визначити їх особливості;

Роблячи історіографічний огляд, на жаль слід констатувати той факт, що в українській та російській літературі немає значних праць, що торкаються теми дослідження. Так, існує ряд окремих статей, що торкаються окремих аспектів співробітництва Європейського Союзу з державами та організаціями Латинської Америки та Карибського басейну (статті таких дослідників як М.Абрамова, А.Бредіхін, Т.Брежнева, Н.Весела, Б.Гвоздарьов, А.Железняк, О.Ковальова, С.Крилов, М.Малишева, В.Матвієнко, М.Смирнова, О.Ткач та П.Яковлев). Необхідно звернути увагу на достатнє висвітлення даної проблеми західними дослідниками М.Гаврицькі,

Н.Гірвана, М.Матео, Р.Торрент, що дали автору більше розуміння побудови інструментів співробітництва між регіонами ЄС та Латинською Америкою. При написанні статті були також використанні матеріали збірки Жозетта Олтманн, Армандо Філіппо, Алан Фаірлі, Рікардо Гамбоа, Доріс Обрегон, Алісія Пуяна та Франциско Рохас «Латинська Америка і Європейський Союз: інтеграція». Необхідно відзначити особливу значимість текстів угод і договорів, протоколів, проектів Європейського Союзу, ряд стратегічних документів щодо окремих держав та інтеграційних об'єднань регіону.

Дослідження співробітництва Європейського Союзу та Латинської Америки і Карибського басейну має ґрунтуватися на розгляді тих документів, що містять основи та напрямки політики суб'єктів міжрегіонального діалогу один до одного. Лише так забезпечується повне розуміння рамок та глибини співпраці, визначається зацікавленість партнерів та динаміка субрегіональних процесів.

Політика співробітництва ЄС з іншими країнами та регіонами ґрунтується на статті 177 Угоди про створення ЄС. В ній передбачено, що політика Співтовариства у сфері розвитку співпраці повинна сприяти стабільному економічному та соціальному розвитку країн, що розвиваються, та зокрема тих країн, які знаходяться у найбільш несприятливому положенні, поступовій та поетапній інтеграції країн, що розвиваються, у світову економіку та боротьбі з бідністю в країнах, що розвиваються. Вона також сприяє реалізації загальної цілі щодо розвитку демократії та консолідації демократичних сил, а також верховенству закону, в тому числі повазі до прав людини та фундаментальних прав та свобод.

Стаття 181а Угоди про створення ЄС також встановлює, що Співтовариство здійснює економічну, фінансову та технічну співпрацю з «третіми» країнами, яка доповнює двосторонню співпрацю між державами-членами ЄС з цими країнами та відповідає політиці розвитку Співтовариства. Політика Співтовариства повинна здійснювати вклад у загальну ціль розвитку демократії та консолідації демократичних сил, забезпечення верховенства закону та дотримання прав та фундаментальних свобод людини [13, с. 13-18].

ЄС працює з країнами Латинської Америки та Карибського басейну для досягнення цих цілей і принципів за допомогою ряду політичних і дипломатичних засобів, в тому числі угод про асоціацію (включаючи зони вільної торгівлі), політичного діалогу і угод про співробітництво, систему преференцій та спостереженням за виборами.

Щодо юридичних основ співробітництва латиноамериканських угруповань та держав з іншими суб'єктами міжнародних відносин, то вони майже стовідсотково лежать в рамках національних законодавств. Кожна країна самостійно визначає свої зовнішньополітичні пріоритети. Навіть якщо країна належить до угруповання, то питання співпраці з ЄС виключно залежить від політичної волі всередині кожної окремої країни. Жодне латиноамериканське угруповання не має наднаціонального характеру і немає спільної зовнішньої політики.

Тому під час переговорів з ЄС часто виникають розбіжності всередині угруповання, що гальмує розвиток співробітництва. Так трапилося з МЕРКОСУР, де тривалий час не було консолідованої позиції на переговорах з ЄС. Так наразі відбувається з Андською спільнотою націй, де переговори по-суті відбуваються у двосторонньому форматі ЄС – Перу та ЄС – Колумбія, замість формату ЄС – АСН [16, с. 14-25].

Існує доволі велика кількість дипломатичних інструментів, що використовуються ЄС та Латинською Америкою для субрегіональної співпраці. Звичайно, ці засоби

офіційно не затвердженні у документах, але практика минулих двох десятиліть визначила та виділила найефективніші засоби співробітництва двох регіонів. Безперечно, варто розглянути дані засоби детальніше.

Всі латиноамериканські країни, сформовані за групами або кожна окремо, пов'язані зараз з Європейським Союзом угодою про асоціацію, угодами про співробітництво або торгівельними угодами. Такі угоди (мається на увазі торгівельні угоди та угоди про надання фінансової допомоги) були першим інструментом співпраці ЄС з окремими країнами ЛАКБ.

Пізніше з'явився новий інструмент співробітництва ЄС з окремими групами країн. Так, країни Карибського басейну були включені до групи АКТ (Африка, Кариби, Тихоокеанський регіон), з яким Європейський Союз підписував спочатку Ломейські угоди, потім Котонуську та Люксембурзьку. Держави цієї групи отримали змогу отримувати додаткову фінансову допомогу з боку учасників Європейських Співтовариств [3, с.46-48].

Іbero-американські зустрічі на вищому рівні проходили за участю всіх країн Латиноамериканського регіону з однієї сторони та Іспанією та Португалією – з іншої. Ці дві колишні метрополії не бажали втрачати контакт з цивілізаційно близькими країнами та широкими ринками збуту. Було налагоджено регулярний діалог, який став прототипом самітів ЄС – Латинська Америка. Наразі іbero-американські зустрічі об'єднують три країни Європи – Іспанію, Португалію та Андорру з усіма країнами ЛАКБ [4, с. 177-192].

Наразі основним та політично найвагомим інструментом є проведення самітів ЄС- Латинська Америка один раз на роки. Вперше такий саміт пройшов у 1999 році в Ріо-де-Жанейро. На ньому обговорювалося питання розробки стратегічного партнерства [6, с. 15-17]. Оскільки представники Латинської Америки, Карибського басейну та Європейського Союзу домовилися, що саміти на вищому рівні будуть проходити по черзі, то в Європі, то в Латинській Америці для надання особливої ваги таким зустрічам, то другий саміт відбувся в Іспанії в 2002 році. Були розглянуті питання посилення регіональної інтеграції, демократії та безпеки, забезпечення соціальної рівності та розвиток культурної різноманітності.

Наступним кроком був саміт у Мексиці, на якому були присутні 58 глав держав та урядів, в тому числі представники 10-ти нових членів ЄС. Найбільше обговорювалася соціальна тематика у зв'язку з «Цілями тисячоліття» Організації Об'єднаних Націй. Іншими ключовими питаннями саміту були регіональна інтеграція та співробітництво двох регіонів в рамках діяльності різноманітних міжнародних організацій. До речі, досить широким є співробітництво ЄС та Латинської Америки та Карибського басейну в рамках ООН, але в представленій роботі зазначений інструмент не досліджується, адже виходить за межі двох регіонів [8, с. 24-35].

Змінення тематики співробітництва було помітне в 2006 році в Австрії, де центральними темами діалогу стали охорона здоров'я, освіта, управління, зайнятість, боротьба з маргіналізацією, бідністю та соціальною нерівністю. Було запропоновано створити європейсько-латиноамериканську трансатлантичну асамблею та європейсько-латиноамериканський фонд (аналогічні існують для регіону Середземного моря та Азії). На порядку денному Віденського саміту також були такі питання як права людини, сталий розвиток [1, с. 68].

Саміт в Лімі пройшов, так і не досягнувши очікуваного результату. Передбачалося, що пройдуть переговори з Центральною Америкою та Андською спільнотою. Але існуючі розбіжності між Аргентиною та Бразилією і в середині Андської спільноти та небажання ЄС враховувати думку латиноамериканців щодо

питань торгових преференцій призвели до того, що саміт пройшов безрезультатно [14, с. 45-53].

Навесні 2010 року пройшов черговий саміт ЄС- Латинська Америка. При підготовці виникли деякі труднощі. Так, фінансова криза останніх років вплинула на країни та вимагала скорочення видатки. В Гондурасі відбувся переворот, після чого латиноамериканські держави не визнали нове правління і висловили небажання приймати участь в саміті в разі присутності представників Гондурасу. Варто зазначити, що зустріч з представником Гондурасу таки відбулася, але після основного саміту завдяки вмілій дипломатії Королівства Іспанії, яке заявило що робить це виключно для того, щоб пришвидшити налагодження діалогу.

Знову загострився конфлікт між Аргентиною та Великобританією щодо Фолклендських (=Мальвінських) островів. Саме напередодні саміту у світовій пресі відбулися дискусії щодо розділення держав світу на табори по відношенню до підтримки тієї чи іншої країни у даному конфлікті. На початку передбачалося, що саміт буде присвячений технологічним інноваціям, але порядок денний був змінений і включав питання протистояння фінансово-економічній кризі, зміни клімату та міграції [5, с. 38].

Крім того під час саміту був започаткований Інвестиційний фонд для Латинської Америки (ІФЛА). ІФЛА був створений Європейською комісією для мобілізації додаткового фінансування в Латинську Америку на підтримку інвестиційних проєктів шляхом об'єднання грантів від Комісії та кредитів від європейських установ з фінансування розвитку. Ключові пріоритетами фонду буде взаємопов'язаність і енергетична інфраструктура, у тому числі підвищення енергетичної ефективності та поновлювані джерела енергії, транспорт, навколишнє середовище, підтримка розвитку приватного сектора, зокрема малих та середніх підприємств.

Інвестиційний фонд буде переслідувати три взаємопов'язані і взаємодоповнюючі стратегічні цілі:

- Поліпшення взаємозв'язку, зокрема шляхом створення кращої енергетичної та транспортної інфраструктури, між країнами і всередині країн Латинської Америки;
- Підвищення захисту навколишнього середовища і фокус на покращення контролю щодо наслідків зміни клімату;
- Сприяння забезпеченню справедливого та сталого соціально-економічного розвитку шляхом поліпшення соціальної інфраструктури та підтримка малих і середніх підприємств [2, с. 42].

Сьомий саміт глад держав та урядів Європейського Союзу та Латинської Америки та Карибського басейну відбувся у січні 2013 року у Сантьяго-де-Чилі (Чилі). Із появою нового регіонального угруповання в регіоні ЛАКБ у кінці 2011 року, а саме Спільноти латиноамериканських та карибських держав, Європейський Союз почав використовувати саме цю платформу для міжрегіонального діалогу з усіма латиноамериканськими та карибськими державами.

Практика останнього десятиріччя показує, що крім самітів ЄС –Латинська Америка та Карибський басейн в міжрегіональному форматі проходять регулярні саміти з окремими латиноамериканськими блоками (саміти ЄС – МЕРКОСУР, ЄС – Андська спільнота націй, ЄС – Центральна Америка, ЄС – Група Ріо, ЄС – КАРІКОМ) та окремими країнами (ЄС – Мексика, ЄС – Чилі, ЄС – Бразилія). Зазвичай вони проходять паралельно із загальним самітом.

Особливим видом міжрегіонального співробітництва ЄС – ЛАКБ є проведення зустрічей на найвищому рівні окремих країн двох регіонів. Особливо показовим у цьому контексті виглядає Португало-бразильський саміт, який вже вдесяте зібрав

представників двох регіонів у травні 2010 у Лісабоні. Торговельно-економічне співробітництво вийшло на перший план у порівнянні з такими традиційними темами двосторонніх контактів, як положення іммігрантів і міжнародні проблеми, хоча останні, начебто, видавалися вельми актуальними.

Цікавим інструментом міжрегіонального співробітництва ЄС - ЛАКБ є проведення секторальних самітів, які відображають розвиток традиційних контактів європейських країн з колишніми колоніями. Так, у листопаді 2010 року в Бразилії відбувся конгрес португальської мови, аналогічний у 2012 році пройшов у Португалії [9, с. 31-34].

Варто констатувати, що проведення самітів ЄС – ЛАКБ є важливим для міжрегіонального співробітництва не лише через пошук спільних позицій та вироблення спільної політики сторін з певних питань. Саміт слугує стимулом для поглибленого діалогу та співпраці протягом двох років. Після кожного саміту ЄС - ЛАКБ учасниками приймається певний ряд документів, зазвичай це спільна декларація чи план дій. Цікавим є той факт, що декларації що приймаються на самітах, мають офіційну назву, та неофіційну коротку за назвою міста, де проходив саміт. Так, Декларація Ріо-де-Жанейро, що виникла як заключний документ першої зустрічі на високому рівні між регіоном ЛАКБ та країнами ЄС, включала у собі «три стратегічні виміри» міжрегіональних відносин: плідний політичний діалог на основі міжнародного права і норм (багатосторонність), сильні економічні та фінансові відносини (вільна торгівля та інвестиції, сприяння формуванню соціальної згуртованості), і співпраця в освітній, науковій, технологічній, культурній і соціальній сферах (просування належного врядування, соціальної згуртованості та розвитку). Зв'язки між регіонами будувалися з метою розвитку стратегічного партнерства. Для цього необхідно було надати новий імпульс міжрегіональним відносинам і активізувати використання наявних механізмів міжрегіональної взаємодії.

Заключний документ 2002 року мав назву «Розвиток стратегічного співробітництва на ХХІ ст.», він включав в себе політичну декларацію про спільні цінності двох континентів. В документ були включені політичні домовленості почати двосторонні переговори з Центральною Америкою та Андською спільнотою щодо підписання Договору про асоціацію (аналогічно до переговорів ЄС – МЕРКОСУР).

В декларації по закінченню саміту в Гвадалахарі було підняте важливе питання про реорганізацію Організації Об'єднаних Націй. Всі учасники висловили бажання бачити Раду Безпеки більш представницькою та більш легітимною. Так деякі латиноамериканські держави, особливо Бразилія, сподівалися бути представленими у цьому органі [7, с. 92].

Віденська декларація 2006 року містить 59 пунктів. Основні розділи декларації – демократія та права людини, посилення миру, стабільності, боротьба з тероризмом, захист навколишнього середовища.

Лімська декларація по суті повторювала декларацію попереднього саміту, за виключенням того, що вперше на високому рівні було розглянуте питання енергетики. На доданок, актуальним залишилося питання міграції та міграційної політики сторін [15, с. 123].

Мадридська декларація містить положення про виклики, пов'язані з наслідками економічної кризи та шляхи подолання цих викликів, вітає завершення переговорів між ЄС та Центральною Америкою щодо Договору про асоціацію та створення Співтовариство країн Латинської Америки та Карибського басейну.

Лідери, які зустрілися в Сантьяго-де-Чилі у 2013 році підтвердили свою готовність діяти спільно з метою боротьби з глобальною фінансовою кризою, особливо в країнах, що розвиваються, використовуючи механізми інвестицій, торгівлі і

виробництва. Учасники саміту наголосили на необхідності співпраці на міжнародній арені з метою забезпечення поваги до прав людини і демократії, боротьби з тероризмом, роботи в напрямку нерозповсюдження зброї масового знищення, пом'якшення наслідків зміни клімату та боротьби з корупцією та незаконним обігом наркотиків [12].

Міжпарламентський політичний діалог є традиційним механізмом міжрегіонального співробітництва. Будучи створеним ще задовго до перетворення Європейських Співтовариств в Європейський Союз, цей механізм перевірений часом. Міжрегіональний діалог набув форми конференцій між Європейським парламентом і Латиноамериканським парламентом раз на два роки. Така практика була започаткована у 1960- роках, продовжувалася під час політичної нестабільності в Латинській Америці у 1970-х і 1980-х років, розвивається і зараз. Міжпарламентські відносини були започатковані між Європейським парламентом і Андським парламентом, ЄС та парламентським комітетом МЕРКОСУР і з 1991 року ЄС і Центральноамериканським парламентом. Ці діалоги посилили, зокрема, парламентський вимір латиноамериканської інтеграції і надали підтримку членів Європейського парламенту латиноамериканським колегам для консолідації зусиль щодо дотримання прав людини та верховенства права на субконтиненті [10, с. 89].

Міжпарламентська конференція країн ЄС та Латинської Америки є найдавнішим інструментом взаємодії обох регіонів. 2003 році на XVI конференції розглядалися питання субрегіонального діалогу в XXI сторіччі, в нових глобальній та регіональних умовах (розширення ЄС та Міжамериканської зони торгівлі в 2005).

Конференція 2005 року відзначилася прийняттям Заключного Акту або Акту Ліми, в якому зазначені пріоритетні вектори як економічного так і політичного співробітництва між двома регіонами. Основною метою, на думку сторін, було створення між ними зони вільної торгівлі до 2010 року, для чого необхідно було відновити переговори з блоком МЕРКОСУР, що припинилися в 2003 [5, с. 38].

Варто зазначити, що субрегіональне співробітництво проходить за активної участі громадянських суспільств двох континентів. Під час 3-го Європейсько-латиноамериканського форуму у 2005 р. найбільший резонанс викликав виступ президента Аргентини Нестора Кірчнера, в якому він закликав ЄС і Латинську Америку відновити політичний діалог, який останнім часом поступався чисто економічний двостороннім відносинам. Доволі успішним є Форум громадянського суспільств, участь в якому приймають європейські та латиноамериканські громадські організації (2002 рік Іспанія). Проходять спільні конференції єпископів з Європи та Латинської Америки. Потужним двигуном економічної співпраці є Форум лідерів торгівлі та бізнесу (2002, Мексика). Спільні зустрічі офіційних представників країн субрегіонального діалогу з представниками бізнесу та громадянського суспільства пройшли в 2006 році [4, с. 301-307].

Крім того існують регулярні зустрічі лідерів профсоюзів ЄС та країн Латинської Америки та Карибського басейну. В 2005 році Комісія запропонувала створити Соціальний форум країн ЄС та ЛАКБ, який би збирався кожні два роки. 2010 рік був наповнений подібними зустрічами. Так, відбулася шоста зустріч представників громадянського суспільства, пройшли енергетичний форум (щодо альтернативних джерел енергії), форум з інформаційного суспільства, форум з питань соціальної згуртованості.

В листопаді 2006 року в Брюсселі був створений ЄВРОЛАТ (Європейсько-Латиноамериканська парламентська асамблея). Фактично створився новий вагомий інструмент субрегіонального діалогу (до речі, частково він був створений по зразку

Спільної асамблеї ЄС – АКТ, що забезпечує тісне співробітництво країн Карибського басейну з ЄС). В структурі ЄВРОЛАТ діють три постійних комітети: комітет з питань політики, безпеки та прав людини; комітет з економічних та фінансових питань; комітет по захисту навколишнього середовища, соціальним питанням, освіті та культурі.

Перше пленарне засідання нового органу, що відбулося в грудні 2007 року, прийняло три резолюції: 1) щодо відносин між ЄС та Латинською Америкою у зв'язку з підготовкою до п'ятого саміту; 2) Виклики та переваги економічної та торгової глобалізації; 3) Сталий розвиток та рівновага в навколишньому середовищі в контексті зміни клімату. Нові три резолюції були прийняті в 2009 році: про глобальну економічну кризу, про зміну клімату та хартія «За мир та безпеку». В Хартії була висунута пропозиція створити міжрегіональний центр по запобіганню природних катастроф [17, с. 17-18].

Новим механізмом співробітництва Латинської Америки та Європейського Союзу став створений після Мадридського саміту Європейсько-Латиноамериканський фонд. Європейська Комісія заявила, що робить свій внесок до Фонду в розмірі € 3 млн. євро до 2013 року. Фонд ЄС-ЛАК буде сприяти зміцненню міжрегіональному процесу партнерства за участю громадянського суспільства та інших соціальних суб'єктів, що будуть заохочуватися до подальшого взаємного знання, розуміння і бачення між двома регіонами. Ця нова установа буде діяти за фінансової підтримки країн ЄС-ЛАК та Європейської комісії [11, с. 40-45].

Таким чином, розглянуто комплекс політико-правових та дипломатичних механізмів міжрегіонального співробітництва Європейського Союзу з організаціями та державами Латинської Америки та Карибського басейну. За останні 20 років ЄС не лише підписав ряд угод з ЛАКБ, а й ефективно використовував всі наявні інструменти для посилення діалогу, як саміти, декларації, міжпарламентське співробітництво, форуми, фонди, спільні органи чи інституції. Загалом, лише використовуючи весь комплекс інструментів держави двох регіонів спромоглися досягти наявного рівня інтеграції та взаємодії.

Список використаної літератури

1. Абрамова М. Отношения со странами Латинской Америки / М. Абрамова // Европейський Союз: факты и комментарии. – 2006. – Вып. 46 (сентябрь-ноябрь). – С. 68-71.
2. Абрамова М. Латинская Америка / М. Абрамова // Европейський Союз: факты и комментарии. – 2010. – Вып. 61 (июль-сентябрь). – С. 41-42.
3. Бенедиктов К. Отношения с АКТ и другими странами Азии и Африки / К. Бенедиктов // Европейський Союз: факты и комментарии. – 2000. – Вып. 20 (март-май). – С. 46-49.
4. Гаврицкі М. Європейський Союз – Латинська Америка і Кариби: тяжке партнерство двох регіонів / М. Гаврицкі. – Варшава : ASPRA-JR, 2004. – 401 с.
5. Стрелков А. АКТ и Африка / А. Стрелков // Европейський Союз: факты и комментарии. – 2010. – Вып. 60 (апрель-июнь). – С. 38-39.
6. A stronger partnership between the European Union and Latin America // European Commissionю – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2005. – 20 p.
7. Alonso J. A.. Hacia una nueva estrategia UE-América Latina: notas para un debate / J. A. Alonso // Instituto Cervantes, Foro Eurolatinoamericano de Centros de Análisis. – Madrid : Fundación Carolina, 2010. – P. 89-104.

8. Antecedentes y resultados de la III Cumbre Unión Europa-América Latina y el Caribe : Document prepared for the seminar «Balance y perspectivas de la III Cumbre ALCUE: propuestas de acción sobre los consensos de Guadalajara», CEPAL, Santiago de Chile, October 25-26, 2004. – Santiago, 2004. – P. 22-38.

9. Arenal C. del. Balance de la Asociación Estratégica entre la Unión Europea (UE) y los países de América Latina y el Caribe (LC) / C. Arenal // Instituto Cervantes, Foro Eurolatinoamericano de Centros de Análisis. – Madrid : Fundación Carolina, 2010. – P. 25-55.

10. Cardesa F. Zalozenia i programy współpracy Unii Europejskiej s Ameryki Lacinskiej / F. Cardesa // Ameryka Lacinska. – 2007. – № 1. – P. 88-93.

11. Di Filippo A. Viabilidad y perspectivas de futuro de un Acuerdo entre el MERCOSUR y la Unión Europea / A. Di Filippo // América Latina y la Unión Europea: una integración esperanzadora pero esquiva /ed. Doris Osterlof Obregón. – 1-a. ed. – San José, C.R. : FLACSO, 2008. – P. 21-45.

12. EU-CELAC Action Plan 2013-2015 [Electronic resource] // Council of the European Union. - Santiago. 2013. - 27 January. - Mode of access : http://www.eeas.europa.eu/la/summits/docs/2013_santiago_summit_eu-celac_action_plan_en.pdf

13. European Union – Latin America – Caribbean: Advancing Together // European Commission – Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1999. – 39 p.

14. Freres C. América Latina y la Unión Europea: estrategias para una asociación necesaria / C. Freres, J. Sanahuja. – Barcelona : Icaria/Instituto Complutense de Estudios Internacionales (ICEI), 2006. – 86 p.

15. Kanner A. Challenges and Opportunities: European Union-Latin American Relations after Lima and Lisbon / A. Kanner // Lisbon fado: The European Union under Reform / eds. Joaquín Roy and Roberto Domínguez. – Miami : The Miami-Florida European Union Center of Excellence, 2006, – P. 119-128.

16. Latin America : Regional Programming Document 2007-2013 [Electronic resource] // European Commission, 2007. – 27 p. - Mode of access : http://ec.europa.eu/external_relations/la/rsp/07_13_en.pdf.

17. Rojas F. La integración entre América Latina y la Unión Europea en el Siglo XXI / F. Rojas // América Latina y la Unión Europea: una integración esperanzadora pero esquiva / ed. Doris Osterlof Obregón. – 1-a. ed. – San José, C.R. : FLACSO, 2008. – P. 11-20.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2014

N. Baliuk

INTERNATIONAL LEGAL AND INSTITUTIONAL BASIS FOR COOPERATION BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND LATIN AMERICA AND THE CARIBBEAN

The paper examines a number of international legal mechanisms and institutional framework of regional cooperation between the European Union, Latin America and the Caribbean. The author analyses interregional summits, issued declarations, signed agreements and institutions responsible for the implementation of joint programs.

The core instrument of interregional cooperation is summit. Summits can play an important role as a forum where dialogue takes place through the comparison of different points of view of Europeans and Latin Americans on strategic issues in politics, economy, security and social development. Summits serve as a platform for dialogue. Practical steps are implemented by using such mechanisms as meeting the ministers or through working groups. Interparliamentary cooperation is one of the oldest instruments interregional

dialogue. EUROLAT is used as a platform to find common interests and compromises. In addition to more traditional instruments used, EU and LAC cooperate on civil society level and established Investment Fund for Latin America to successfully implement mutual programs. Often the success of official contacts depends on agreements made at the informal forums or meetings. In general, only by using the full range of instruments the two regions achieved an existing level of integration and interaction.

Key words: *cooperation, the European Union, Latin America, the Caribbean, summit, agreement, interparliamentary cooperation.*

РЕЦЕНЗЕНТИ: *Хижняк І.А., д.і.н, проф.; Матвієнко В.М., д.і.н, проф.*

УДК 339.56(73:519)“2001/2014”

Н.В. Гаврилова, А.А. Телиця

ОСОБЛИВОСТІ ТОРГІВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН США ТА КНР У ХХІ СТОЛІТТІ

Стаття присвячена дослідженню двосторонніх відносин у торгівельно-економічній сфері. В роботі розглядаються позитивні та негативні фактори, що впливають на розвиток торгівельно-економічних відносин між США та КНР, досліджуються самі торгівельно-економічні відносини поміж країнами. У межах статті також розглянуто існуючі проблеми та перспективи розвитку відносин у даній сфері.. Розкрито актуальність американо-китайських відносин для сучасності, та розглянуто їх роль в сучасній економічній системі.

Ключові слова: *США, КНР, двосторонні відносини, фактори впливу, торгівельно-економічні відносини.*

США та Китай сьогодні – це дві великі держави, котрі являються гарантами миру та стабільності у світі. Ситуація у світі та тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин такі, що в реальності, незважаючи на багато розходжень, сторони де факто вже стратегічно взаємодіють на двосторонньому, регіональному та глобальному рівнях, і результати цієї взаємодії відчувають і враховують багато країн як з числа розвинених, так і з тих, що тільки «піднімають» свої економіки.

Особливо важливу роль двосторонні відносини грають у області економіки. Вони є один для одного другими за значимістю торговими партнерами. Економічний інтерес традиційно грає в їх розвитку провідну роль, коректуючи часом важливі політичні рішення і вносячи поправки в нюанси взаємин з іншими державами. Оскільки Китай є найбільшим власником американських боргових зобов'язань на суму, що наближається до одного трильйона доларів, то він істотно сковує дії вашингтонської адміністрації як у сфері економіки, так і в політичних питаннях. У результаті глобальної кризи Сполучені Штати перетворилися на найбільшого в світі боржника, а Китай – в найбагатшого кредитора. На думку британських експертів, демонстровані Китаєм темпи економічного зростання дозволять йому обійти США за обсягом ВВП в найближчі десять років. Сьогодні американо-китайські економічні відносини виходять за межі двосторонніх, набуваючи все більш широкий, глобальний характер.

Актуальність даного дослідження зумовлюється тим, що економічні відносини між Сполученими Штатами Америки та Китайською Народною Республікою